

KONFERENSIYALAR.COM

ANJUMANLAR PLATFORMASI

**XVII RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYASI**

**YANGI DAVR ILM-
FANI: INSON UCHUN
INNOVATSION G'OYA
VA YECHIMLAR**

SENTYABR, 2026

ISSN 3093-8791

ELEKTRON NASHR:

<https://konferensiyalar.com>

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.
XVII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.
2-jild, 17-son (14-sentyabr, 2026-yil).– 132 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 11-sentyabr

Mas'ul muharrir:

Isanova Feruza Tulqinovna

Annotatsiya

Mazkur to'plamda "Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar" mavzusidagi XVII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari jamlangan. Nashrda respublikaning turli oliy ta'lim muassasalari, ilmiy markazlari va amaliyotchi mutaxassislari tomonidan tayyorlangan maqolalar o'rin olgan bo'lib, ular ijtimoiy-gumanitar, tabiiy, texnik va yuridik fanlarning dolzarb muammolari va ularning innovatsion yechimlariga bag'ishlangan.

Ushbu nashr ilmiy izlanuvchilar, oliy ta'lim o'qituvchilari, doktorantlar va soha mutaxassislari uchun foydali qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: ilmiy-amaliy konferensiya, innovatsion yondashuv, zamonaviy fan, fanlararo integratsiya, ilmiy-tadqiqot, nazariya va amaliyot, ilmiy hamkorlik.

Barcha huquqlar himoyalangan.

© Scienceproblems team, 2026-yil

© Mualliflar jamoasi, 2026-yil

YAPONIYA PEDAGOGIK TAJRIBASI ASOSIDA OLIY TA'LIM O'QITUVCHILARINING KASBIY MAHORATINI OSHIRISH

Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna

KIUT Namangan filiali Pedagogika va Psixologiya kafedrasi dotsenti, Phd

Email: gullolajumanazarova503@gmail.com

Tel: 998 95 233 10 00

Annotatsiya. Tezida Yaponiya pedagogik tajribasining oliy ta'lim o'qituvchilari kasbiy mahoratini rivojlantirishdagi nazariy va amaliy imkoniyatlari qiyosiy-pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilingan. Yapon ta'lim madaniyatidagi uzluksiz kasbiy rivojlanish, Lesson Study (jugyō kenkyū), hamkasbiy kuzatuv, refleksiv tahlil, darsni jamoaviy loyihalash, talabaning o'quv faoliyatiga yo'naltirilgan pedagogik qarorlar va faculty development mexanizmlarining mazmuni ochib berilgan. O'zbekiston oliy ta'limi sharoitida mazkur tajribani to'g'ridan-to'g'ri ko'chirish emas, balki milliy ta'lim qadriyatlari, akademik avtonomiya, fan xususiyati, raqamli muhit va professor-o'qituvchilarning kasbiy ehtiyojlariga mos adaptiv mexanizmlar orqali joriy etish zarurati asoslangan.

Kalit so'zlar: Yaponiya pedagogik tajribasi, oliy ta'lim, kasbiy mahorat, kasbiy kompetentlik, Lesson Study, jugyo kenkyu, faculty development, refleksiya, hamkorlikda o'qitish, pedagogik dizayn, uzluksiz kasbiy rivojlanish.

ENHANCING THE PROFESSIONAL SKILLS OF HIGHER EDUCATION TEACHERS BASED ON JAPANESE PEDAGOGICAL EXPERIENCE

Jumanazarova Gullola Yoqubjanovna

Associate Professor, PhD,

Department of Pedagogy and Psychology,

KIUT Namangan Branch

Annotation. This paper analyzes the theoretical and practical potential of Japanese pedagogical experience in developing the professional skills of higher education teachers from a comparative-pedagogical perspective. It explores key elements of Japanese educational culture, including continuous professional development, *Lesson Study* (*jugyō kenkyū*), peer observation, reflective analysis, collaborative lesson design, pedagogical decisions focused on student learning activities, and faculty development mechanisms. The study argues that, rather than directly transplanting this experience into the context of Uzbekistan's higher education system, it is necessary to implement it through adaptive mechanisms that align with national educational values, academic autonomy, the specific nature of academic disciplines, the digital environment, and the professional needs of the teaching staff.

Keywords: Japanese pedagogical experience, higher education, professional skills, professional competence, *Lesson Study* (*jugyō kenkyū*), faculty development, reflection, collaborative teaching, pedagogical design, continuous professional development.

DOI: <https://doi.org/10.47390/ydif-y2026v2i17/n22>

KIRISH

XXI asr oliy ta'limida professor-o'qituvchining kasbiy mahorati faqat muayyan fan sohasi bo'yicha chuqur bilimga egalik bilan emas, balki bilimni pedagogik jihatdan qayta tuzish, talabalarning kognitiv faolligini tashkil etish, raqamli va an'anaviy vositalarni maqsadga muvofiq uyg'unlashtirish, ta'lim natijalarini dalilga asoslangan tarzda tahlil qilish hamda o'z pedagogik amaliyotini muntazam refleksiya qilish qobiliyati bilan belgilanmoqda. Oliy ta'limda talabaning mustaqil fikrlashi, muammoli vaziyatlarni hal etishi, jamoada ishlashi va kasbiy qaror qabul qilishiga yo'naltirilgan yangi didaktik paradigma o'qituvchidan ham doimiy kasbiy yangilanishni talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, pedagogning malaka oshirishini epizodik kurslar yoki formal sertifikatlash bilan cheklash yetarli emas; kasbiy rivojlanishni bevosita dars jarayoni, hamkasbiy muloqot, tadqiqot va refleksiya bilan birlashtiruvchi mexanizmlarga

ehtiyoj ortib bormoqda. Yaponiya ta'lim tizimida shakllangan kasbiy o'rganish madaniyati aynan ana shu integrativ xususiyati bilan xalqaro pedagogikada alohida qiziqish uyg'otadi [4; 6]. Yaponiya pedagogik tajribasining muhim xususiyatlaridan biri o'qituvchini tayyor bilimni qabul qiluvchi ijrochi emas, balki o'z amaliyotini tadqiq qiladigan, hamkasblari bilan birgalikda pedagogik muammoni qo'yadigan va uning yechimini darsda sinovdan o'tkazadigan professional subyekt sifatida talqin etishidir. Lesson Study yoki yaponcha jugyō kenkyū an'anasida pedagoglar o'quv maqsadini aniqlash, talabalarning ehtimoliy fikrlash yo'llarini oldindan modellashtirish, dars ssenariysini birgalikda tuzish, tadqiqot darsini kuzatish, talabalar faoliyatiga oid dalillarni qayd etish va keyingi refleksiv muhokama orqali yangi kasbiy bilim hosil qiladilar. Bu jarayonning qiymati tayyor "eng yaxshi metod"ni topishda emas, balki o'qituvchilar jamoasining pedagogik fikrlashini chuqurlashtirish, didaktik qarorlar sababini ochiq muhokama qilish va amaliyotni uzluksiz takomillashtirishda namoyon bo'ladi [5; 6]. Yaponiyada kasbiy rivojlanish faqat maktab tizimi bilan cheklanmaydi. Oliy ta'lim muassasalarida faculty development tushunchasi professor-o'qituvchilarning pedagogik, dasturiy va institutsional kompetensiyalarini rivojlantirishni qamrab oladi. Kobayashi va Shimizu Yaponiya universitetlarida faculty development dasturlarini mikrodaraja - alohida o'qituvchining pedagogik mahorati, mezodaraja - ta'lim dasturi va kafedra faoliyati, makrodaraja - universitetning ta'lim siyosati va institutsional sifatini rivojlantirish nuqtai nazaridan ko'rib chiqadilar [8]. Bu tasnif oliy ta'lim o'qituvchisining mahorati shaxsiy fazilat sifatida emas, balki kafedra hamkorligi va institutsional muhit bilan bog'liq tizimli fenomen ekanini ko'rsatadi. Demak, Yaponiya tajribasini O'zbekiston oliy ta'limiga moslashtirishda o'qituvchining individual malaka oshirishi bilan bir qatorda kafedra darajasidagi ochiq darslar, hamkasbiy kuzatuv, pedagogik seminarlar, ta'lim natijalarini birgalikda tahlil qilish va universitet miqyosidagi akademik rivojlanish markazlari o'zaro bog'langan holda ishlashi lozim. O'zbekiston pedagogika ilmida kasbiy kompetentlik, pedagogik mahorat va innovatsion faoliyat masalalari shakllangan nazariy bazaga ega. N.A. Muslimov kasbiy kompetentlikni bilim, ko'nikma, tajriba va shaxsiy sifatlarning kasbiy vazifalarni samarali bajarishga yo'naltirilgan integrativ birligi sifatida tadqiq etib, pedagogning kasbiy shakllanishini uzluksiz jarayon sifatida asoslaydi [1; 3]. N.N. Azizxo'jayeva esa oliy maktab o'qituvchisining pedagogik mahoratini pedagogik texnologiyalar, ta'limni loyihalash, muloqot, boshqaruv va innovatsion yondashuvlar bilan uzviy bog'liq holda talqin qiladi [2]. Mazkur nazariy yondashuvlar Yaponiyadagi Lesson Study va faculty development amaliyoti bilan mazmunan mushtarak nuqtalarga ega: har ikki holatda ham o'qituvchining kasbiy rivojlanishi bilimni yangilash, amaliyotni tahlil qilish va pedagogik qarorlarni ongli ravishda takomillashtirishga tayanadi. Biroq xalqaro tajribani samarali o'zlashtirish uchun uni mexanik tarzda ko'chirish emas, balki ijtimoiy-madaniy va institutsional kontekstga moslashtirish talab etiladi. Yapon Lesson Study modelining samaradorligi undagi hamkorlik etikasi, uzoq muddatli rejalashtirish, pedagogik kuzatuv madaniyati, tanqidni shaxsga emas, dars jarayoniga qaratish va umumiy ta'lim maqsadi atrofida jamoaviy mas'uliyatni shakllantirish bilan bog'liq. Agar ushbu jarayon faqat ochiq dars o'tkazish yoki nazorat shakliga aylantirilsa, uning rivojlantiruvchi mohiyati yo'qoladi. Takaxashi va Makdugal Lesson Study boshqa mamlakatlarga ko'chirilganda uning ayrim muhim institutsional komponentlari qisqarib ketishi natijasida kutilgan ta'sir pasayishini qayd etadilar [6]. Shuning uchun O'zbekiston oliy ta'limida yapon tajribasini joriy etishda "nazorat" paradigmasidan "hamkorlikda o'rganish" paradigmasiga o'tish prinsipi

asosiy metodologik shart bo'lishi zarur. Oliy ta'lim sharoiti Lesson Studyni maktabdagidan farqli tarzda qayta konseptuallashtirishni ham talab qiladi. Universitet o'qituvchisi ko'pincha ilmiy tadqiqotchi va sohaviy ekspert sifatida yuqori predmet kompetensiyasiga ega bo'lsa-da, pedagogik tayyorgarlik darajasi turlicha bo'lishi mumkin. Shu sababli darsni hamkasblar bilan birgalikda loyihalash, talabalarning tushunish qiyinchiliklarini oldindan aniqlash, ta'lim natijalarini baholash mezonlarini kelishish va kuzatuv natijalarini muhokama qilish oliy maktabda ayniqsa muhimdir. G. Ervasning sistematik tahlili Lesson Study oliy ta'limda dars dizayni, pedagogik bilim va o'qitishga munosabatni yaxshilashi mumkinligini, biroq tashkiliy vaqt, ishtirokchilar soni, hamkorlik sifati va institutsional qo'llab-quvvatlash kabi omillar natijaga sezilarli ta'sir qilishini ko'rsatadi [7]. Bu holat yapon tajribasini mahalliyashtirishda moslashuvchan, fanlar kesimida differensial va ixtiyoriy-motivatsion mexanizmlar zarurligini anglatadi. Mazkur tezisning ilmiy muammosi Yaponiya pedagogik tajribasidagi kasbiy rivojlanish mexanizmlarini O'zbekiston oliy ta'limi o'qituvchilarining kasbiy mahoratini oshirishga qanday tarzda adaptatsiya qilish mumkinligini aniqlashdan iborat. Tadqiqot maqsadi - Lesson Study, faculty development, hamkasbiy kuzatuv, reflektiv muloqot va dalilga asoslangan pedagogik tahlil tamoyillarini umumlashtirish hamda ular asosida oliy ta'lim o'qituvchisining kasbiy mahoratini rivojlantirishning mazmuniy-tashkiliy yo'nalishlarini ishlab chiqish. Ushbu maqsaddan kelib chiqib, Yaponiya va O'zbekistondagi pedagog kasbiy rivojlanishiga oid nazariy manbalar qiyosiy tahlil qilindi, oliy ta'limga mos mexanizmlar tizimlashtirildi va ularni milliy ta'lim muhitida joriy etishning didaktik shartlari asoslandi. Shuningdek, yapon kasbiy rivojlanish amaliyotida pedagogik bilimning shaxsiy tajriba doirasida qolib ketmasdan, jamoaviy muhokama orqali institutsional xotiraga aylanishi alohida ahamiyatga ega. Dars rejalari, kuzatuv qaydlari, talabalar javoblari va reflektiv xulosalarning yig'ilishi kafedrada takror foydalaniladigan pedagogik resurslar bazasini shakllantiradi. Oliy ta'limda bunday yondashuv yosh o'qituvchilarning moslashuvini tezlashtirish, tajribali pedagoglarning norasmiy bilimlarini ochiqlovchi va fan metodikasi bo'yicha lokal ilmiy maktablarni rivojlantirish imkonini beradi. Shu sababli kasbiy mahoratni oshirish individual natija bilan bir qatorda tashkilotning pedagogik kapitali o'sishi sifatida ham baholanishi maqsadga muvofiq. Tadqiqotda kasbiy mahorat tushunchasi integrativ kategoriya sifatida qabul qilindi. U predmet-kompetentlik, didaktik loyihalash, pedagogik kommunikatsiya, reflektiv-tadqiqotchilik, raqamli-pedagogik va hamkorlik kompetensiyalarining o'zaro birligida namoyon bo'ladi. Yapon pedagogik tajribasi aynan shu tarkibiy qismlarni tabiiy kasbiy muhitda rivojlantiradi: pedagog rejalashtiradi, kuzatadi, dalil to'playdi, muhokama qiladi, qayta loyihalaydi va yana sinovdan o'tkazadi. Bunday sikl kasbiy rivojlanishni bir martalik tadbirdan doimiy akademik odatga aylantiradi. Shu jihatdan tezis natijalari O'zbekiston oliy ta'lim tashkilotlarida kafedralar faoliyati, professor-o'qituvchilar malakasini oshirish, metodik seminarlar va ta'lim sifatini ichki ta'minlash tizimlarini mazmunan boyitishga xizmat qilishi mumkin.

Mavzu doirasidagi milliy ilmiy yondashuvlarni tahlil qilishda, avvalo, N.A. Muslimovning kasbiy kompetentlik va pedagog kadrlarni kasbiy shakllantirishga oid ishlari muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Olim kasbiy kompetentlikni pedagogning faqat bilim hajmi bilan emas, balki kasbiy vazifani mustaqil hal qilish, o'z faoliyatini loyihalash, natijani baholash va keyingi rivojlanish trayektoriyasini belgilash qobiliyati bilan izohlaydi [1]. Muslimov va hammualliflar tomonidan kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish

texnologiyasida maxsus, ijtimoiy, shaxsiy va individual kompetensiyalar o'zaro bog'langan tizim sifatida qaraladi. Bu nazariy pozitsiya Yaponiyaning Lesson Study amaliyoti bilan qiyoslanganda, o'qituvchining kasbiy o'sishi tashqi nazorat yoki tayyor metodik ko'rsatmalarni qabul qilish emas, balki faoliyatni tahlil qilish va hamkorlikda yangi pedagogik bilim ishlab chiqish orqali amalga oshishi lozimligini ko'rsatadi. Muslimovning kasbiy rivojlanishni uzluksiz va faoliyatga yo'naltirilgan jarayon sifatida talqin qilishi yapon pedagoglarining "dars orqali o'rganish" madaniyati bilan metodologik yaqinlikka ega. Shuning uchun uning nazariy qarashlari Yaponiya tajribasini O'zbekiston oliy ta'limi sharoitiga adaptatsiya qilishda milliy konseptual baza sifatida xizmat qiladi. Xususan, pedagogning refleksiv kompetentligi, kasbiy mustaqilligi va hamkasblar bilan hamkorlik qobiliyatini rivojlantirish Lesson Study sikllarining mahalliy modelida asosiy natija indikatorlari sifatida olinishi mumkin. N.N. Azizxo'jayevaning "Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat" asarida esa oliy maktab o'qituvchisining kasbiy mahorati pedagogik texnologiya, ta'lim maqsadini aniq belgilash, o'quv jarayonini loyihalash, talabalar faoliyatini boshqarish va pedagogik muloqotni tashkil etish bilan uzviy bog'liq holda yoritiladi [2]. Muallif pedagogik mahoratni statik xususiyat emas, balki o'qituvchining nazariy bilimni aniq pedagogik vaziyatda ijodiy qo'llay olishi, ta'lim jarayonini oldindan modellashtirishi va natijalar asosida o'z faoliyatini takomillashtirishi bilan belgilanadigan dinamik sifat sifatida tushuntiradi. Bu qarash Yaponiyadagi darsni jamoaviy loyihalash va refleksiv tahlil qilish an'anasi bilan bevosita uyg'unlashadi. Azizxo'jayeva ta'kidlagan pedagogik texnologiyaning loyihaviy xususiyati Lesson Studyda "maqsad - taxmin - tadqiqot darsi - kuzatuv - tahlil - qayta loyihalash" zanjirida amaliy ifodasini topadi. Shu jihatdan, olimaning pedagogik mahoratga oid konsepsiyasi yapon tajribasini milliy oliy ta'limga tatbiq etishda didaktik asos vazifasini bajaradi. Muslimov va Azizxo'jayeva yondashuvlarini o'zaro integratsiyalash natijasida kasbiy mahoratni kompetentlik, texnologik loyihalash, refleksiya va hamkorlikning birligi sifatida talqin qilish mumkin. Bunday sintez Yaponiya tajribasini "tashqi innovatsiya" sifatida emas, balki O'zbekiston pedagogikasida mavjud ilmiy g'oyalarni amaliy-tashkiliy jihatdan boyituvchi mexanizm sifatida qabul qilish imkonini beradi. Xalqaro adabiyotlarda Fernandes va Yoshida Lesson Studyni yapon o'qituvchilarining mazmun, metod va talabalar fikrlashini birgalikda o'rganish tizimi sifatida ochib bersa [4], Lyuis, Perri va Hyord uning samarasini o'qituvchilar bilimi, professional hamjamiyat va ta'lim resurslaridagi o'zgarishlar orqali tushuntiradi [5]. Takaxashi va Makdugal esa ushbu yondashuvning samarasi muayyan institutsional shartlar saqlangandagina yuqori bo'lishini asoslaydilar [6]. Demak, milliy va xorijiy adabiyotlar umumiy xulosasi shundan iboratki, kasbiy mahoratni oshirishning eng barqaror mexanizmi o'qituvchini passiv malaka oshirish obyektidan o'z amaliyotini o'rganuvchi va hamkasblari bilan bilim yaratuvchi subyektga aylantirishdir. Mazkur adabiyotlar tahlili yana shuni ko'rsatadiki, kasbiy rivojlanishning samaradorligi pedagogning shaxsiy motivatsiyasi bilangina emas, balki uni qo'llab-quvvatlovchi kafedra muhiti, metodik rahbarlik, vaqt resursi va natijalarni adolatli e'tirof etish tizimi bilan ham bog'liq. Shu nuqtai nazardan, Yaponiya tajribasini O'zbekiston oliy ta'limida tatbiq etishda kasbiy o'rganish jamoalarini institutsionallashtirish ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Ushbu tezisda Yaponiya pedagogik tajribasi asosida oliy ta'lim o'qituvchilarining kasbiy mahoratini oshirish muammosini kompleks o'rganish uchun bir-birini to'ldiruvchi nazariy va qiyosiy metodlardan foydalanildi. Avvalo, tizimli tahlil metodi orqali kasbiy mahorat predmet bilimi, didaktik loyihalash, refleksiya, pedagogik kommunikatsiya, tadqiqotchilik pozitsiyasi va

hamkorlik kompetensiyalarining o'zaro bog'langan tizimi sifatida talqin qilindi; bunda alohida pedagogik metod yoki malaka emas, balki o'qituvchining butun professional faoliyatini qayta tashkil etuvchi mexanizmlar tahlil obyekti sifatida belgilandi. Qiyosiy-pedagogik metod Yaponiyadagi Lesson Study, kounaikenshu va university faculty development amaliyotini O'zbekiston oliy ta'limidagi malaka oshirish, kafedra metodik ishlari, ochiq dars va ichki sifat ta'minoti jarayonlari bilan solishtirish uchun qo'llanildi. Kontent-tahlil metodi yordamida N.A. Muslimov, N.N. Azizxo'jayeva, Fernandes va Yoshida, Lyuis, Takaxashi, Ervas, Kobayashi va Shimizu kabi tadqiqotchilarning kasbiy kompetentlik, pedagogik mahorat, Lesson Study hamda faculty developmentga oid ilmiy ishlaridagi asosiy kategoriyalar — “uzluksiz kasbiy rivojlanish”, “hamkorlik”, “refleksiya”, “darsni loyihalash”, “dalilga asoslangan tahlil” va “institutSIONal qo'llab-quvvatlash” semantik bloklarga ajratildi va ularning o'zaro munosabati aniqlandi [1–8]. Analiz va sintez metodlari orqali yapon tajribasining alohida elementlari ajratib o'rganildi, keyin esa ular O'zbekiston oliy ta'limiga mos integrativ kasbiy rivojlanish mexanizmiga birlashtirildi. Induktiv umumlashtirish natijasida konkret tadqiqot natijalaridan mikrodaraja, mezodaraja va makrodarajadagi adaptatsiya tamoyillari chiqarildi; deduktiv yondashuv orqali esa kasbiy kompetentlik va refleksiv amaliyot haqidagi umumiy nazariy qoidalardan kelib chiqib, universitet o'qituvchisi uchun amaliy tashkiliy shakllar — kichik Lesson Study guruhlari, hamkasbiy kuzatuv, kafedraviy refleksiv seminar, talabalar fikri va o'quv natijalarini tahlil qilish, elektron pedagogik portfolio hamda qayta loyihalash sikli shakllantirildi. Modellash tirish metodi tadqiqotda formal matematik model tuzish uchun emas, balki kasbiy rivojlanish jarayonining mantiqiy tuzilishini konseptual sxema sifatida belgilash uchun ishlatildi: ehtiyojni diagnostika qilish → jamoaviy rejalashtirish → tadqiqot darsi → dalilli kuzatuv → refleksiv muhokama → qayta loyihalash → tajribani tarqatish. Shuningdek, pedagogik germeneytika elementlari yapon ta'lim madaniyatidagi hamkorlik, kasbiy mas'uliyat va darsni jamoaviy mulk sifatida qabul qilish g'oyalarini ularning madaniy kontekstida talqin etishga xizmat qildi. Metodologik triangulyatsiya tamoyili bir manbadan olingan xulosani boshqa nazariy yoki empirik manbalar bilan solishtirish orqali ishonchlikni oshirishga qaratildi. Tezisda empirik tajriba-sinov o'tkazilmagani sababli natijalar normativ yoki statistik samaradorlikni da'vo qilmaydi; ular ilmiy adabiyotlar, qiyosiy tahlil va konseptual sintez asosida ishlab chiqilgan nazariy-amaliy takliflar sifatida taqdim etildi. Bu yondashuv Yaponiya pedagogik tajribasini ideallashtirmasdan, uning samarali elementlarini milliy oliy ta'limning huquqiy, akademik va madaniy xususiyatlariga moslashtirish imkonini berdi. Qo'shimcha ravishda, funksional tahlil metodi har bir mexanizmning kasbiy rivojlanishdagi vazifasini ajratish uchun qo'llanildi: jamoaviy rejalashtirish didaktik fikrlashni, kuzatuv empirik sezgirlikni, refleksiv muhokama kasbiy o'z-o'zini baholashni, qayta loyihalash esa innovatsion faoliyatni rivojlantiruvchi funksiya sifatida baholandi. Adaptatsiya mezonlarini belgilashda muvofiqlik, amaliylik, ixtiyoriy ishtirok, akademik etika, dalillarga tayanish va barqarorlik prinsiplari asos qilib olindi. Natijada metodologiya faqat manbalarni tavsiflash bilan cheklanmay, yapon tajribasining qaysi elementlari oliy ta'lim uchun yadro komponent, qaysilari esa mahalliy sharoitga mos ravishda o'zgartirilishi mumkin bo'lgan tashkiliy komponent ekanini farqlashga xizmat qildi.

XULOSA

Yaponiya pedagogik tajribasini tahlil qilish oliy ta'lim o'qituvchisining kasbiy mahoratini oshirishni an'anaviy malaka oshirish kurslaridan kengroq, ish joyida uzluksiz kechadigan

professional o'rganish jarayoni sifatida tashkil etish zarurligini ko'rsatdi. Lesson Study, hamkasbiy kuzatuv, jamoaviy dars loyihalash, reflektiv muhokama va faculty development mexanizmlari pedagogning kasbiy bilimlarini amaliyot bilan bog'laydi, shaxsiy tajribani jamoaviy professional bilimga aylantiradi va talabalar o'rganishini kasbiy qarorlarning markaziga qo'yadi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, O'zbekiston oliy ta'limida yapon tajribasining samarali adaptatsiyasi uning tashqi shakllarini ko'chirishga emas, balki asosiy prinsiplarini - hamkorlik, dalilga asoslangan kuzatuv, refleksiya, qayta loyihalash va uzluksiz rivojlanishni - milliy akademik muhitga mos mexanizmlar bilan uyg'unlashtirishga bog'liq. Tezisdagi kasbiy mahorat predmet-ilmiy, didaktik-dizaynerlik, reflektiv-tadqiqotchilik, hamkorlik-kommunikativ va raqamli-pedagogik kompetensiyalar integratsiyasi sifatida talqin qilindi. Ushbu tarkib oliy ta'lim o'qituvchisini faqat bilim beruvchi mutaxassis emas, balki talabalar o'rganishini tadqiq qiluvchi, o'z amaliyotini dalillar asosida takomillashtiruvchi va hamkasblari bilan professional bilim yaratuvchi subyekt sifatida shakllantirishni nazarda tutadi. N.A. Muslimovning kasbiy kompetentlik haqidagi konsepsiyasi va N.N. Azizxo'jayevaning pedagogik mahorat hamda pedagogik texnologiyalarga oid qarashlari yapon tajribasini mahalliyashtirish uchun mustahkam milliy nazariy asos bo'la oladi.

Adabiyotlar/Literatura/References:

1. Muslimov N.A., Abdullayeva Q.M. va boshq. Kasb ta'limi o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi: monografiya. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2013. – 128 b.
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat: o'quv qo'llanma. – Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2006. – 160 b.
3. Muslimov N.A., Usmonboyeva M.H., Sayfurov D.M., To'rayev A.B. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari: o'quv-metodik qo'llanma. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2015. – 119 b.
4. Fernandez C., Yoshida M. Lesson Study: A Japanese Approach to Improving Mathematics Teaching and Learning. – Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 2004. – 250 p.
5. Lewis C.C., Perry R.R., Hurd J. Improving mathematics instruction through lesson study: a theoretical model and North American case // Journal of Mathematics Teacher Education. – 2009. – Vol. 12, No. 4. – P. 285–304. – DOI: 10.1007/s10857-009-9102-7.
6. Takahashi A., McDougal T. Collaborative lesson research: maximizing the impact of lesson study // ZDM – Mathematics Education. – 2016. – Vol. 48, No. 4. – P. 513–526. – DOI: 10.1007/s11858-015-0752-x.
7. Hervas G. Lesson Study as a Faculty Development Initiative in Higher Education: A Systematic Review // AERA Open. – 2021. – Vol. 7, No. 1. – P. 1–19. – DOI: 10.1177/2332858420982564.
8. Kobayashi N., Shimizu E. Campus-wide Faculty Development in Japanese Institutions of Higher Education // Journal of JSEE. – 2014. – Vol. 62, No. 2. – P. 2_9–2_18. – DOI: 10.4307/jsee.62.2_9.
9. Sarkar Arani M.R., Fukaya K., Lassegard J.P. "Lesson Study" as Professional Culture in Japanese Schools: An Historical Perspective on Elementary Classroom Practices // Japan Review. – 2010. – No. 22. – P. 171–200. – DOI: 10.15055/00000208.
10. Ergashbaev, S. (2025). O 'zbekiston sharoitida uzluksiz ta'lim tizimi orqali yoshlarning ma'naviy dunyoqarashini rivojlantirish. Объединяя студентов: международные исследования и сотрудничество между дисциплинами, 1(1), 314–316.

YANGI DAVR ILM-FANI: INSON UCHUN INNOVATSION G'OYA VA YECHIMLAR

XVII RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI MATERIALLARI

2026-yil, sentyabr

Mas'ul muharrir: *F.T.Isanova*
Texnik muharrir: *N.Bahodirova*
Diszayner: *I.Abdihakimov*

Yangi davr ilm-fani: inson uchun innovatsion g'oya va yechimlar.

XVII Respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi materiallari to'plami.

2-jild, 17-son (14-sentyabr, 2026-yil). – 132 bet.

Mazkur nashr ommaviy axborot vositasi sifatida 2025-yil, 8-iyulda
C-5669862 son bilan rasman davlat ro'yaxatidan o'tkazilgan.

ISSN: 3093-8791 (onlayn)

Elektron nashr: <https://konferensiyalar.com>

Konferensiya tashkilotchisi: "Scienceproblems Team" MChJ

Konferensiya o'tkazilgan sana: 2026-yil, 11-sentyabr.

Barcha huquqlar himoyalangan.
© Science problems team, 2026-yil.
© Mualliflar jamoasi, 2026-yil.